

159. Søndersthoved med gårdmejeri

Søndersthoved er en lille hovedgård på hedesletten, lige for foden af randmorænen, ved isens hovedopholdslinje. Den omgives på tre sider af engdrag med et højtliggende hedepræget bagland. Søndersthoved er kendt siden 1512 og var i 1688 skyldsatt til knap 18 tønder hartkorn ager og eng. Både hovedgårdstaksten og mængden af bøndergods varierede betydeligt gennem 1600- og 1700-tallet, men hartkornet har altid været forholdsvis beskedent. I 1798 fik ejeren tilladelse til udstykning af 35 parceller således, at hovedgårdsjorden blev kraftigt reduceret på størrelse med en stor bondegård. Hovedbygningen er en enkel rødstensbygning fra slutningen af 1800 tallet. Omkring gården er endnu svage spor af udjævnede (vold) grave. I 1900 tallet er plantæt mange læhegn på de høje jorder.

I 1859 byggede Emil Christian Halle Bechsen et selvstændigt hus som hollænderi (gårdmejeri). Hans initialer og årstallet sat på gavlen. I 1899 blev den nordre del af mejeriet nedbrudt,

og stenene brugt til den indvendige mur i det nye stuehus. Foruden mejeri rummede huset også værelser til meyersken og hendes medhjælp. I gavlen var der hejseværk til kornsække, der opbevaredes på mejeriets loft. Hollænderiet er et eksempel på, at de større gårde etablerede gårdmejerier inden andelsbevægelsen helt overtog dette domæne fra 1880'erne og frem.

Sårbarhed: Kulturmiljøet er sårbart over for væsentlige ændringer af arkitektur, veje, diger, hegn og omgivelser.

